

**KARTA EWIDENCYJNA OBIEKTU NIERUCHOMEGO
NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW**

1. Nazwa

UKŁAD RURALISTYCZNY WSI SUCHA
GÓRNA

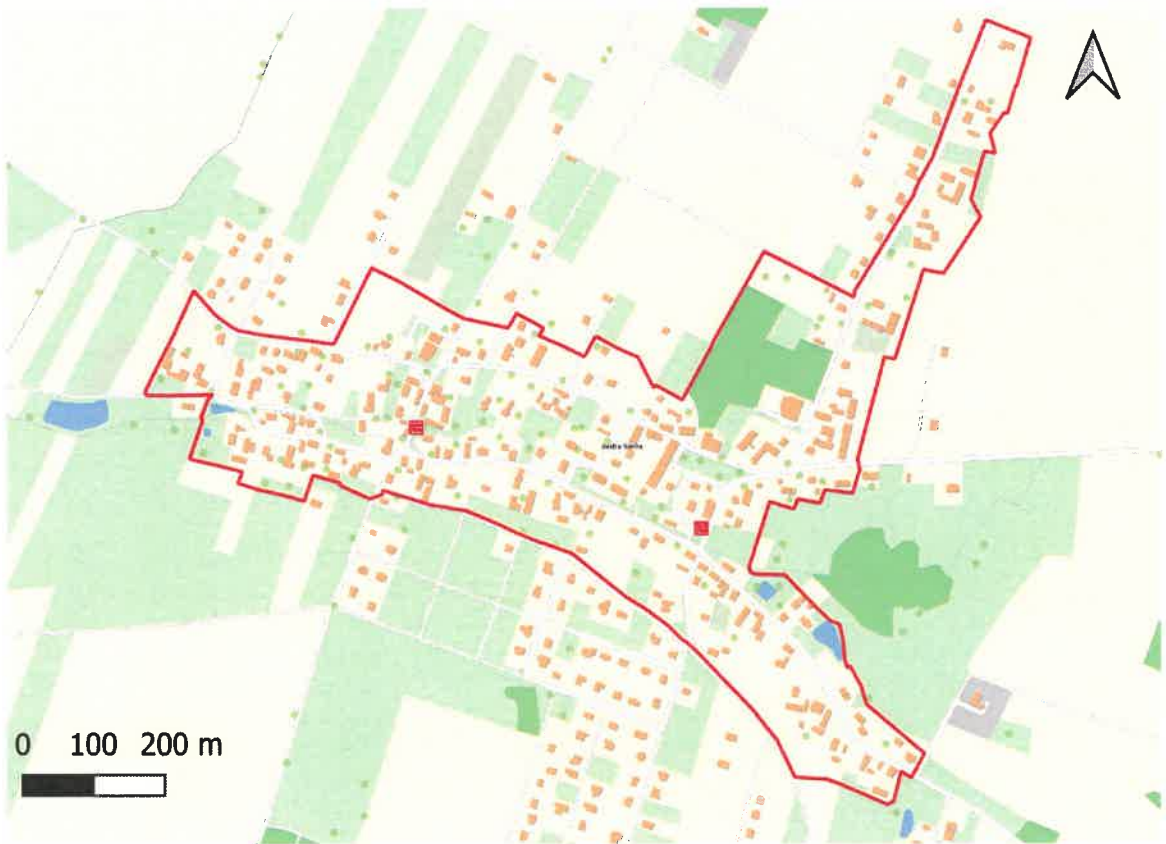
2. Czas powstania

prawd. XIII w., późn. rozwój w wieku XVIII, XIX,
XX w.

3. Miejscowość

SUCHA GÓRNA
(d. Ober Zauche)

9. Materiały graficzne

Mapa Suchoj Górnej w skali 1:10 000, źródło: BDOT10k.

4. Adres (ulica, nr posesji)

Wieś położona na północny zachód od Polkowic,
na zachód od drogi ekspresowej S3

Zakres ochrony układu wyznaczony na mapie
będącej załącznikiem do karty.

5. Przynależność administracyjna

Województwo dolnośląskie

Powiat polkowicki

Gmina Polkowice

6. Współrzędne geograficzne

51°32'17.5"N 16°01'29.5"E

7. Użytkowanie obecne

8. Stan zachowania

Dobry

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Zagrożenia w postaci:

- gwałtownej rozbudowy wsi;
- braku kontroli nad zakresem rozbudowy;
- zwiększenia zabudowy przy drogach pobocznych na północy i południu zamiast przy głównych drogach w kierunkach wschód-zachód

powodujących zatarcie układu.

Docieplenia budynków mogą wpływać na zróżnicowanie ich elewacji, mając wpływ na utratę jednolitości zabudowy.

Postuluje się:

- zachowanie ulicowego układu wsi;
- Zachowanie układu zabudowy w historycznych układach zagród;
- zachowanie historycznych ciągów komunikacyjnych;
- budowanie nowych budynków w obrębie historycznego układu;
- zagospodarowanie nieużytkowanych budynków;
- dostosowanie kubatury nowej zabudowy do zabudowy historycznej;
- zachowanie istniejących brukowanych nawierzchni wewnątrz zagród, chodników, placów;
- nasadzenia tradycyjnej zieleni, np. kasztanowców, lip;
- występowanie o wydanie zaleceń ws. prac budowlanych, tj. nadbudowy, odbudowy, przebudowy, budowy i rozbiórki budynków na terenie układu ruralistycznego z właściwym konserwatorem zabytków.
- wprowadzanie nowej zabudowy w miejsce nieistniejącej obecnie;
- wykonywanie nowej zabudowy z użyciem tradycyjnych materiałów budowlanych

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

Załączniki: 3

1. Historia układu + bibliografia
2. Mapa w skali 1:7000 z zaznaczonymi granicami ochrony układu + mapa historyczna 1:25000
3. Mapa (Generalstabskarte) + Meßtischblatt

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

Hanna Drogat-Liscka 31.03.2025

1. Miejscowość	SUCHA GÓRNA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres UKŁAD RURALISTYCZNY WSI SUCHA GÓRNA	6. Zawartość załącznika HISTORIA MIEJSCOWOŚCI
2. Gmina	POLKOWICE		
3. Powiat	POLKOWICKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

Historia zabytku:

Wieś notowana już pod koniec XIII w. W XVI w. należała do rodziny von Kittlitz, która na przełomie XVI i XVII w. wybudowała w Suchej Górnej pałac. W 1681 r. miejscowość nabył Christian Heinrich von Eckartsberg auf Weistropp. Jego prawnuk, Friedrich Karl Heinrich von Eckartsberg po małżeństwie z Charlotte Ernestine Marianne von Czettritz und Neuhaus postanowił zmodernizować zastany w Suchej Górnej pałac. Remont przebiegł w 1779 r. Powstała ok. 1750 r. mapa pochodząca z Atlasu Śląska ukazuje wieś w zabudowie horyzontalnej, na kształt ulicówki, położoną wzdłuż strumyka, odnogi strugi Suchej Górnej. Przez wieś przechodziła droga Chocianów-Głogów. W 1789 r. we wsi poza pałacem, znajdowała się szkoła oraz karczma, a także jeden wiatrak. Według mapy z 1802-1803 Davida Gilly'ego ów gościniec służył latem lub do przewożenia poczty, na zachód zaś powstał gościniec służący do przejazdów zimą. Mapa z ok. 1845 r. już ukazuje Suchą Górną jako rozbudowaną wielodrożnicę z wyraźnie zarysowanym dużym folwarkiem na wschodnim krańcu i znacznie mniejszym folwarkiem „dolnym” na zachodnim krańcu. Zauważalna jest także degradacja drogi Chocianów-Głogów wobec traktu z Polkowic w kierunku Potoczka oraz Jerzmanowej. W tym samym roku odnotowano we wsi dwa wiatraki, jeden zakład krawiecki, kuźnię, skup drewna, a także hodowlę bydła i owiec. Meßtischblatt z 1894 r. pokazuje uregulowanie się zachodniej części wsi a także zupełną degradację drogi Chocianów-Głogów wobec powstania bezpośrednich tras z folwarku wschodniego i centrum wsi do traktu z Polkowic. Na północ od folwarku założono rozległy park. Zabudowa chłopska mieściła się w większości po stronie południowej głównej ulicy. W latach 20. rozparcelowano majątek na własności prywatne. Obecnie wieś ma układ wielodrożnicy. Dawny trakt letni nie wyróżnia się od pobocznych ulic Suchej Górnej. Najważniejszą ulicą jest ulica Główna łącząca wieś z drogą ekspresową (dawny trakt zimowy). Dominantę stanowi pałac wraz z parkiem. Nowa zabudowa powstaje w kierunku północ-południe, głównie wzdłuż ulicy Parkowej, wcześniej łączącej folwark z traktem z Polkowic. Struga wcześniej płynąca przez wieś zniknęła (wyschła?). Występuje tylko w nazwie ulicy Strumykowej.

Układ wsi – wielodrożnica. Niewykluczone, że powstała poprzez rozbudowanie ulicówki lub okolnicy. Zabudowa zabytkowa głównie przy ulicy Lipowej i Strumykowej, mieszana, szczytowa i kalenicowa. Budynki mieszkalne przeważnie na planie wydłużonego prostokąta, kryte dwuspadowym dachem. Obecnie układ jest nadal czytelny, z zespołem pałacowo-parkowym jako dominantą.

1. Miejscowość	SOBIN	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres UKŁAD RURALISTYCZNY WSI SOBIN	6. Zawartość załącznika BIBLIOGRAFIA
2. Gmina	POLKOWICE		
3. Powiat	POLKOWICKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

Opinia wartościująca:

Wartość naukowa: źródło badań do rozwojów i przekształcania się wsi na Dolnym Śląsku od średniowiecza po XIX w.;

Wartość historyczna: jako wsi o proveniencji średniowiecznej; historyczna XIX-wieczna zabudowa wsi

Wartość artystyczna: wyraża się głównie w zabytkach wyższej rangi: pałacu, parku, Wartość artystyczną podbija jednolitość zachowanej historycznej zabudowy wiejskiej, podział otworów okiennych w elewacjach (charakterystyczne małe okienka w elewacjach szczytowych), historyczna czerwona dachówka ceramiczna kryjąca dwuspadowe dachy o dużym kącie nachylenia, zachowane historyczne budynki gospodarcze.

Literatura i opracowania:

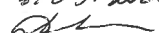
Kardyś Grzegorz, *Z dziejów wsi gminy Polkowice*, Polkowice 2018, s. 251-272.

Źródła historyczne:

Zimmermann, Friedrich Albert, *Beyträge zur Beschreibung von Schlesien. 10. Bd.*, Brzeg 1791, s. 300;

Knie, Johann Georg, *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuss. Provinz Schlesien: nebst beigefügter Nachweisung von der Eintheilung des Landes nach den Bezirken der drei königlichen Regierungen, den darin enthaltenen Fürstenthümern und Kreisen, mit Angabe des Flächeninhaltes, der mittlern Erhebung über die Meeresfläche, der Bewohner, Gebäude, des Viehstandes usw. - 2. verm. u. verb. Aufl.*, Wrocław, 1845, s. 767.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

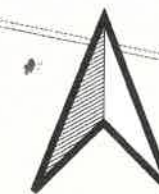
31.03.2022

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ**Nr 2a**

1. Miejscowość	SUCHA GÓRNA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres UKŁAD RURALISTYCZNY WSI SUCHA GÓRNA	6. Zawartość załącznika MAPA Z WYTYCZONYMI GRANICAMI HISTORYCZNEGO UKŁADU RURALISTYCZNEGO
2. Gmina	POLKOWICE		
3. Powiat	POLKOWICKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

31.03.2025

Sucha Górna - granice ochrony układu ruralistycznego

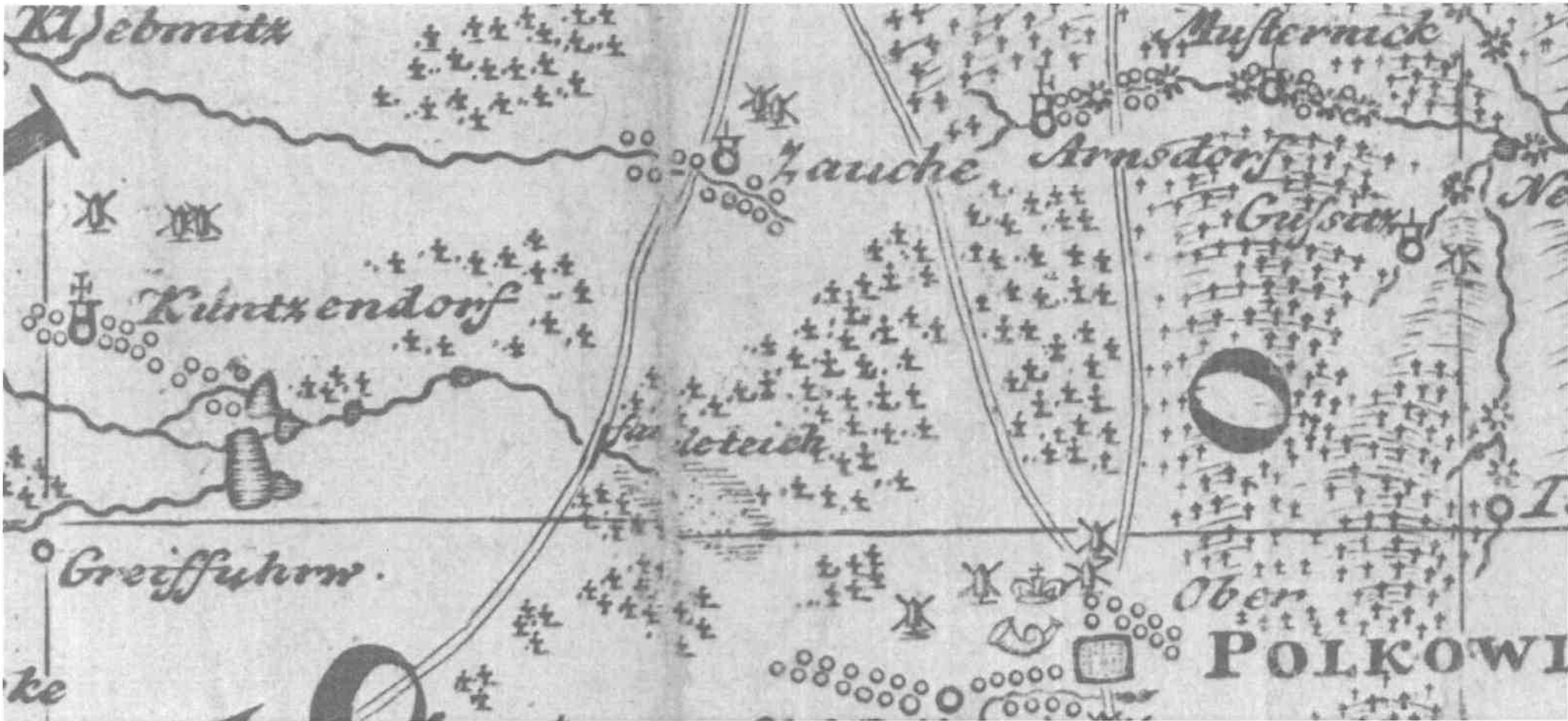
0 100 200 m

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 2b

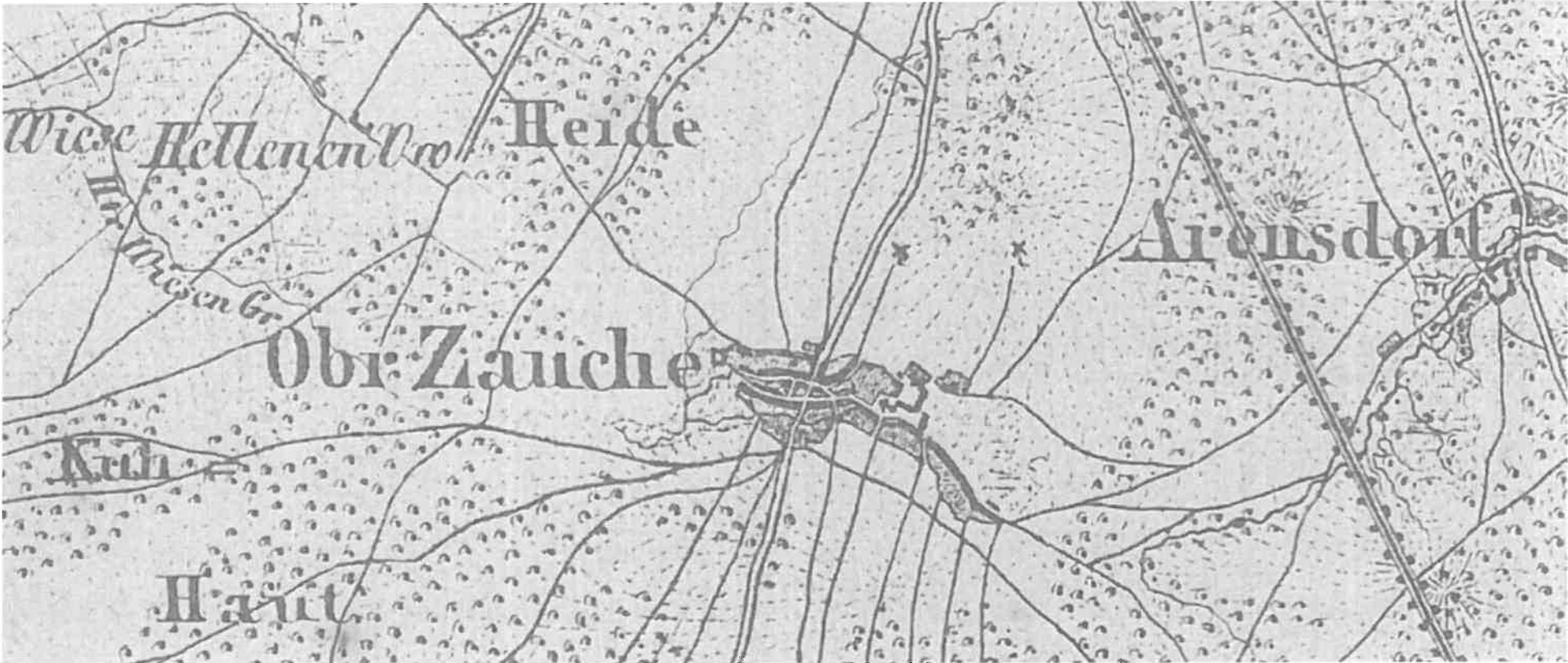
1. Miejscowość	SUCHA GÓRNA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	POLKOWICE		
3. Powiat	POLKOWICKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		
		UKŁAD RURALISTYCZNY WSI SUCHA GÓRNA	MAPA ARCHIWALNA Atlas Śląska

Archiwalna mapa z ok. 1750 r. (Atlas Silesiae id est Ducatus Silesiae generaliter (...))

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)
21.05.2025
[Signature]

1. Miejscowość	SUCHA GÓRNA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	POLKOWICE		
3. Powiat	POLKOWICKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		
		UKŁAD RURALISTYCZNY M. SUCHA GÓRNA	MAPA ARCHIWALNA Generalstabskarte

Archiwalna mapa topograficzna z ok. 1845 r. (Generalstabskarte), skala 1:100 000

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

21.03.2025
[Signature]

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 3b

1. Miejscowość	SUCHA GÓRNA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	POLKOWICE		
3. Powiat	POLKOWICKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		
		UKŁAD RURALISTYCZNY M. SUCHA GÓRNA	MAPA ARCHIWALNA MEßTISCHBLATT

Archiwalna mapa topograficzna z 1894 r. (Messtischblatt), skala 1:25 000